Europski parlament
2024-2029

USVOJENI TEKSTOVI

P10_TA(2026)0183

Prilike i izazovi koje predstavlja sveobuhvatna strategija za umjetnu inteligenciju za trgovinu EU-a

Rezolucija Europskog parlamenta od 20. svibnja 2026. o prilikama i izazovima koje predstavlja sveobuhvatna strategija za umjetnu inteligenciju za trgovinu EU-a (2025/2112(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1689 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji i o izmjeni uredaba (EZ) br. 300/2008, (EU) br. 167/2013, (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 i (EU) 2019/2144 te direktiva 2014/90/EU, (EU) 2016/797 i (EU) 2020/1828 (Akt o umjetnoj inteligenciji)[1],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka)[2],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2023/1781 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. rujna 2023. o uspostavi okvira mjera za jačanje europskog ekosustava poluvodiča i izmjeni Uredbe (EU) 2021/694 (Akt o čipovima)[3],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1252 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o uspostavi okvira za osiguravanje sigurne i održive opskrbe kritičnim sirovinama i o izmjeni uredbi

---

1 SL L, 2024/1689, 12.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.
2 SL L 119, 4.5.2016., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
3 SL L 229, 18.9.2023., str. 1. , ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj.

(EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 i (EU) 2019/1020 (Akt o kritičnim sirovinama)[4],

– uzimajući u obzir ishode ministarskog sastanka o kritičnim mineralima održanog 4. veljače 2026. u Washingtonu i aktualnu suradnju EU-a i SAD-a na diversifikaciji i jačanju sigurnih i održivih lanaca opskrbe kritičnim sirovinama koji su ključni za konkurentnost EU-a, napredne tehnologije i otpornost na globalnim tržištima,

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/452 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o uspostavi okvira za provjeru izravnih stranih ulaganja u Uniji[5],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2023/2675 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. studenoga 2023. o zaštiti Unije i njezinih država članica od gospodarske prisile koju primjenjuju treće zemlje[6],

– uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/821 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnom namjenom[7] (Uredba o dvojnoj namjeni),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. studenoga 2025. naslovljenu „Strategija za podatkovnu uniju – Oslobađanje potencijala podataka za umjetnu inteligenciju” (COM(2025)0835),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 24. siječnja 2024. naslovljenu „Poboljšanje europske gospodarske sigurnosti: uvod u pet novih inicijativa” (COM(2024)0022 final),

– uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 3. prosinca 2025. naslovljenu „Jačanje gospodarske sigurnosti EU-a” (JOIN(2025)0977),

– uzimajući u obzir zajedničku komunikaciju Komisije i visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 5. lipnja 2025. naslovljenu „Međunarodna digitalna strategija za Europsku uniju” (JOIN(2025)0140),

---

4 SL L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.
5 SL L 79I, 21.3.2019., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj.
6 SL L, 2023/2675, 7.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj.
7 SL L 206, 11.6.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj.

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 9. travnja 2025. naslovljenu „Akcijski plan za kontinent umjetne inteligencije” (COM(2025)0165),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 8. listopada 2025. naslovljenu „Strategija za primjenu umjetne inteligencije” (COM(2025)0723),

– uzimajući u obzir izvješće Marija Draghija od 9. rujna 2024. naslovljeno „Budućnost europske konkurentnosti” (Draghijevo izvješće),

– uzimajući u obzir izvješće Enrica Lette od 10. travnja 2024. naslovljeno „Više od tržišta” (Lettino izvješće),

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 9. srpnja 2025. o sigurnosti proizvoda i usklađenosti s propisima u e-trgovini i uvozu iz trećih zemalja[8],

– uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 13. studenoga 2025. o Nacrtu odluke Vijeća o sklapanju Sporazuma o digitalnoj trgovini između Europske unije i Republike Singapura[9],

– uzimajući u obzir vodeću ulogu Svjetske trgovinske organizacije (WTO) u očuvanju multilateralnog trgovinskog sustava utemeljenog na pravilima i njezinu važnost za uvođenje novih tehnologija, uključujući umjetnu inteligenciju, u međunarodnu trgovinu,

– uzimajući u obzir pravila WTO-a, posebno načela nediskriminacije i transparentnosti u pogledu izvoznih ograničenja,

– uzimajući u obzir članak 55. Poslovnika,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za međunarodnu trgovinu (A10-0122/2026),

A. budući da je umjetna inteligencija tehnologija opće namjene koja dubinski mijenja trgovinu EU-a, uključujući robu, usluge i tokove podataka; budući da umjetna inteligencija ima potencijal za smanjenje troškova informiranja i usklađivanja, preobrazbu upravljanja lancem opskrbe i širenje digitalno isporučenih usluga; budući da umjetna inteligencija i dinamika moći vlasništva nad tehnologijom predstavljaju znatne izazove i prilike za transformaciju kad je riječ o trgovinskoj konkurentnosti EU-a; budući da je trgovinska politika EU-a ključna za osiguravanje sveobuhvatne vanjske strategije za umjetnu inteligenciju u kojoj se otvorenost,

---

8 SL C, C/2026/1436, 31.3.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/1436/oj.

9 SL C, C/2026/1674, 22.4.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/1674/oj.

transparentnost i sigurnost kombiniraju s otpornošću i poštovanjem temeljnih prava i kojom se podupiru predvidljive prekogranične operacije; budući da umjetna inteligencija pruža znatne mogućnosti za poboljšanje učinkovitosti i sigurnosti carinskih kontrola i nadzora tržišta u Europskoj uniji te za borbu protiv prijevara, krivotvorenja i nepoštenih trgovinskih praksi;

B. budući da brzo širenje i uvođenje umjetne inteligencije doprinosi strukturnim promjenama u organizaciji, geografskim aspektima i upravljanju međunarodnom trgovinom uslugama, što utječe na konkurentnost, zapošljavanje i razvoj; budući da rješenja otvorenog koda koja se temelje na umjetnoj inteligenciji nude znatne prednosti, uključujući smanjene troškove, poboljšanu privatnost podataka lokalnom primjenom, čime se doprinosi povećanju zdravog tržišnog natjecanja u području umjetne inteligencije i smanjenoj ovisnosti o dobavljačima izvan EU-a; budući da su te promjene u međudjelovanju s postojećim nedostacima u proizvodnim kapacitetima, infrastrukturi i vještinama unutar i izvan EU-a; budući da je za održavanje otvorenog, otpornog i uključivog modela održive trgovine potrebna dosljedna i cjelovita strategija za upravljanje promjenama koje se temelje na umjetnoj inteligenciji; budući da bi se vanjskim gospodarskim odnosima EU-a, među ostalim s partnerima na globalnom jugu, trebalo podupirati uključivo uvođenje umjetne inteligencije i stvaranje zajedničke vrijednosti, uz istodobno promicanje antropocentričnog modela koji se temelji na načelu zadane etike usmjerenom na podupiranje ljudskog dostojanstva;

C. budući da su prekogranični protok podataka i pristup podacima ključne sastavnice razvoja, treniranja i uvođenja umjetne inteligencije, ali ih je potrebno pažljivo razmotriti kako bi se osiguralo da i dalje bude zajamčena visoka razina zaštite podataka, posebno za osjetljive osobne podatke kao što su zdravstveni podaci; budući da pravila digitalne trgovine sve više utječu na konkurentnost umjetne inteligencije, što naglašava potrebu za odredbama o regulatornoj suradnji u budućim trgovinskim sporazumima i modernizaciji postojećih; budući da antropocentrični okvir EU-a, utemeljen na Općoj uredbi o zaštiti podataka i Aktu o umjetnoj inteligenciji, pruža vjerodostojan model za pouzdanu umjetnu inteligenciju koji, ako se promiče na međunarodnoj razini, može postati konkurentska prednost na tržištima na kojima se vrednuju transparentnost i upravljanje kojim se poštuju prava; budući da bi WTO mogao biti odgovarajući forum za multilateralne rasprave o umjetnoj inteligenciji i trgovini kako bi se riješilo pitanje narušavanja tržišnog natjecanja, trgovinskih prepreka i rizika od regulatorne rascjepkanosti, čime bi se osigurala predvidljiva i pravedna digitalna trgovina kojom se poštuju prava;

D. budući da je primjena umjetne inteligencije i dalje neujednačena s obzirom na sektore, regije i veličine poduzeća, pri čemu prednosti ostvaruju akteri koji kontroliraju podatke, računalnu snagu i vještine,

što dovodi do rizika od povećanja razlika u produktivnosti i izvozu za mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) i poduzeća koja uvedu umjetnu inteligenciju u kasnijoj fazi; budući da trgovinska konkurentnost omogućena umjetnom inteligencijom ovisi o pristupu podacima, računalnom kapacitetu, energiji, povezivosti, kapitalu i vještinama, a na mnoge od tih čimbenika utječu trgovinski i ulagački odnosi; budući da je EU u prvoj polovici 2024. privukao samo 6 % globalnih ulaganja u *start-up* poduzeća u području umjetne inteligencije, što je stvorilo strukturne ovisnosti koje utječu na trgovinske odnose i europsku stratešku autonomiju; budući da je pravedan pristup infrastrukturi umjetne inteligencije ključan kako bi MSP-ovi ostali konkurentni jer se suočavaju sa znatnim preprekama u usporedbi s velikim korporacijama, uključujući visoke troškove računalnih resursa, ograničen pristup podacima i nedostatak tehničkih talenata;

E. budući da je umjetna inteligencija i dalje tehnologija koja se brzo razvija; budući da preuranjena ili prekomjerna regulatorna intervencija može ugroziti inovacije, ulaganja i konkurentnost; budući da je ključan razmjeran pristup koji se temelji na riziku i pogoduje inovacijama;

F. budući da je lanac opskrbe u području umjetne inteligencije vrlo koncentriran u malom broju zemalja i regija, što stvara rizik ovisnosti za pristup ključnoj računalnoj snazi, sirovinama i poluvodičima; budući da kritična infrastruktura umjetne inteligencije u stranom vlasništvu povećava rizik od inozemnog upletanja i manipuliranja informacijama; budući da zlouporaba algoritama može ugroziti demokraciju i povećati trenutačne geopolitičke trgovinske napetosti; budući da sve veće globalno tehnološko tržišno natjecanje, obilježeno različitim modelima upravljanja umjetnom inteligencijom, eskalacijom carina i kontrolama izvoza ključnih tehnologija, povećava rizik od toga da bi se pristup ključnim ulaznim elementima za umjetnu inteligenciju mogao koristiti kao geopolitički utjecaj; budući da bi određeno vanjsko upletanje moglo oslabiti visoke standarde EU-a u pogledu transparentnosti, odgovornosti i zaštite temeljnih prava, čime bi se ugrozila sposobnost Unije da poštuje svoje vrijednosti, osigura jednake uvjete za poduzeća i zaštiti građane od rizika neregulirane umjetne inteligencije i digitalnih tehnologija; budući da bi EU trebao nastaviti braniti te standarde; budući da bi EU trebao ojačati stratešku autonomiju diversifikacijom lanaca opskrbe i produbljivanjem suradnje s pouzdanim partnerima koji dijele demokratske vrijednosti i predanost otvorenoj trgovini utemeljenoj na pravilima;

G. budući da se razvoj i usvajanje umjetne inteligencije oslanjaju na pristup globalnim tržištima i tehnologijama, na koje utječu okviri trgovinske politike; budući da WTO podupire razvoj i usvajanje umjetne inteligencije omogućavanjem otvorenije, transparentnije i predvidljivije trgovine robom i uslugama koje se temelje na umjetnoj inteligenciji; budući da postojeći sporazumi WTO-a već znatno

doprinose razvoju i usvajanju umjetne inteligencije, uključujući Sporazum o proizvodima informacijske tehnologije, kojim se smanjuju troškovi uvođenja hardvera za umjetnu inteligenciju, Sporazum o tehničkim preprekama u trgovini (TBT), kojim se promiču regulatorna transparentnost i međunarodni standardi, Opći sporazum o trgovini uslugama, kojim se olakšava trgovina uslugama povezanima s umjetnom inteligencijom, i Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva, kojim se podupire razvoj i širenje umjetne inteligencije;

H. budući da dvojna namjena i sve veća militarizacija umjetne inteligencije, uključujući njezinu primjenu u suvremenim sukobima kao što je ruska ratna agresija na Ukrajinu, ubrzavaju prelazak sa suradnje usmjerene na sigurnost na geoekonomsko i sigurnosno tržišno natjecanje koje se temelji na umjetnoj inteligenciji; budući da se upravljanje umjetnom inteligencijom, kontrole izvoza i standardi sve više upotrebljavaju kao alati za strateški utjecaj i projekciju moći;

I. budući da se umjetna inteligencija može upotrebljavati u oružanim sustavima i alatima za masovni nadzor; budući da će takve prakse izazvati duboku zabrinutost u pogledu etičkih pitanja i ljudskih prava; budući da je glavni tajnik Ujedinjenih naroda pozvao na globalnu zabranu smrtonosnih autonomnih oružanih sustava, strojeva koji mogu oduzeti ljudske živote bez ljudskog nadzora;

Umjetna inteligencija za olakšavanje trgovine i regulatornu provedbu

1. uviđa da umjetna inteligencija može ubrzati izvoz iz EU-a i uvoz u EU, posebno za MSP-ove, i to smanjenjem prepreka ulasku na tržište i troškova usklađivanja, čime se poduzećima omogućuje da uđu na tržišta koja su prethodno bila izvan njihova dosega, pod uvjetom da MSP-ovi imaju pravedan pristup infrastrukturi umjetne inteligencije; poziva Komisiju da u portal Access2Markets i jedinstvenu ulaznu točku integrira pouzdane savjetodavne usluge umjetne inteligencije radi snalaženja s tarifama, pravilima o podrijetlu i regulatornim zahtjevima; poziva Komisiju da prednost da alatima umjetne inteligencije prilagođenima MSP-ovima i osigura da digitalna rješenja za usklađenost ostanu jednostavna, cjenovno pristupačna i dostupna;

2. konstatira da umjetna inteligencija može pomoći u smanjenju kašnjenja i troškova u lancima opskrbe EU-a s pomoću poboljšanja planiranja i koordinacije; poziva Komisiju da trgovinu bez papira postavi kao normu i da promiče razmjenu pouzdanih informacija između subjekata i nadležnih tijela; poziva na ulaganja u logistiku utemeljenu na umjetnoj inteligenciji kojom se ublažavaju uska grla u lukama i koridorima te na potporu zelenijoj logistici uz pomoć pametnijeg odabira ruta i održavanja; poziva Komisiju da potiče rješenja umjetne inteligencije otvorenog koda, koja doprinose povećanom tržišnom natjecanju i smanjuju ovisnost o dobavljačima

izvan EU-a; naglašava da bi digitalizacija i logistika koja se temelji na umjetnoj inteligenciji trebale dovesti do veće produktivnosti, učinkovitosti i upravljanja lancem opskrbe, nižih troškova trgovine i smanjenog administrativnog opterećenja;

3. prima na znanje potencijalnu ulogu umjetne inteligencije u jačanju carinskih kontrola u kontekstu viška kapaciteta tržišta i ograničenja ljudskih inspekcija s obzirom na izazove koje predstavlja priljev robe, posebno malih paketa koji dolaze iz Kine; poziva Komisiju da tijelima za nadzor tržišta i carinskim tijelima osigura resurse i vještine, među ostalim pojačanom suradnjom među državama članicama u Centru EU-a za carinske podatke, kako bi se osiguralo da se upotrebom umjetne inteligencije poboljšaju provedbeni kapaciteti i razmjena podataka među tijelima; poziva Komisiju da istraži potencijal umjetne inteligencije za održavanje usklađenosti uvezene robe s pravom EU-a, poboljšanje sljedivosti i carinske kontrole uvezenih proizvoda u stvarnom vremenu i nadzora tržišta, uvođenje sigurnih i namjenskih alata umjetne inteligencije za sustavnu analizu podataka iz malih paketa ili sigurnu sljedivost proizvoda u cijelom lancu opskrbe kako bi se suzbila krivotvorena roba, carinske prijevare, nepoštene trgovinske prakse i zaobilaženje sankcija koje je uveo EU; ističe da bi takvi sustavi umjetne inteligencije predstavljali kritičnu infrastrukturu te bi stoga trebali ostati neovisni i suvereni; poziva Komisiju da se pobrine za to da ti alati budu strogo u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU-a;

4. napominje da umjetna inteligencija može biti koristan alat za poduzeća, carinska tijela i tijela za nadzor tržišta kako bi se očuvala zaštita ljudskih prava olakšavanjem učinkovite provedbe i usklađenosti s pravilima EU-a kao što su Direktiva o dužnoj pažnji za održivo poslovanje[10], Uredba o deforestaciji[11] ili Uredba EU-a o prisilnom radu[12] te kako bi se očuvala zaštita potrošača olakšavanjem učinkovite provedbe i usklađenosti s pravilima EU-a kao što su registracija, evaluacija, autorizacija i ograničavanje

---

10 Direktiva (EU) 2024/1760 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937 i Uredbe (EU) 2023/2859 (SL L, 2024/1760, 5.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).

11 Uredba (EU) 2023/1115 Europskog parlamenta i Vijeća od 31. svibnja 2023. o stavljanju na raspolaganje na tržištu Unije i izvozu iz Unije određene robe i određenih proizvoda povezanih s deforestacijom i degradacijom šuma te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 995/2010 (SL L 150, 9.6.2023., str. 206., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj).

12 Uredba (EU) 2024/3015 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2024. o zabrani proizvoda nastalih prisilnim radom na tržištu Unije i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937 (SL L, 2024/3015, 12.12.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3015/oj).

kemikalija (REACH), oznaka CE i Uredba o općoj sigurnosti proizvoda[13];

Umjetna inteligencija i strukturne promjene u trgovini robom i uslugama te u trgovini i održivom razvoju

5. potvrđuje da će konkurentnost Europe u trgovini robom sve više ovisiti o produktivnosti i povećanju kvalitete u strateškim industrijskim lancima vrijednosti koji se temelje na umjetnoj inteligenciji, uključujući proizvodne, automobilske, farmaceutske i energetske tehnologije; poziva Komisiju da sustavno odražava te interese u trgovinskim pregovorima osiguravanjem učinkovitog pristupa tržištu, čvrstih pravila o necarinskim preprekama i provedivih odredbi kojima se održavaju ravnopravni uvjeti s pomoću sprečavanja nepoštenog tržišnog natjecanja i poremećaja povezanih s tehnologijom, uz priznavanje prava EU-a na regulaciju;

6. prepoznaje da umjetna inteligencija mijenja trgovinu digitalno isporučenim uslugama tako što komercijalizira stručno znanje, što zahtijeva dodatne napore za očuvanje povijesne komparativne prednosti Europe u visokovrijednim profesionalnim, tehničkim i poslovnim uslugama; ističe da odgovor na pojačano globalno tržišno natjecanje u trgovini uslugama zahtijeva mobilizaciju ulaganja i poboljšanje pristupa financiranju, kako je predviđeno u izvješćima Draghija i Lette; potiče Komisiju da mobilizira trgovinska i investicijska partnerstva kako bi privukla kapital i talente te potaknula razvoj europskih poduzeća;

7. prepoznaje potencijal umjetne inteligencije za preoblikovanje rada i tržišta rada na globalnoj razini; upozorava na rizike od proglašavanja radnika viškom zbog automatizacije, trgovine uslugama koja se temelji na umjetnoj inteligenciji i sve većeg manjka vještina kod radne snage u EU-u; stoga ističe potrebu za donošenjem strategija kako bi se predvidjele te promjene i u skladu s time prilagodila radna snaga; napominje da razvoj i uvođenje modela i sustava umjetne inteligencije imaju negativne posljedice za okoliš, uključujući povećanu potražnju za električnom energijom i potrošnju vode; poziva Komisiju da u okviru procjena učinka sporazuma o slobodnoj trgovini analizira na koje će sektore umjetna inteligencija vjerojatno utjecati te da procijeni učinak upotrebe umjetne inteligencije na prava radnika i okoliš;

---

13 Uredba (EU) 2023/988 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o općoj sigurnosti proizvoda, izmjeni Uredbe (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive (EU) 2020/1828 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2001/95/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Vijeća 87/357/EEZ (SL L 135, 23.5.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/988/oj).

8. upozorava da bi digitalni jaz mogao isključiti partnere na globalnom jugu iz prilika za rast koje se temelje na umjetnoj inteligenciji, čime bi se povećala ovisnost o uvezenim modelima; naglašava da bi suradnja kojom se podupire upotreba alata umjetne inteligencije u zemljama u razvoju trebala ojačati multilateralni trgovinski sustav te da bi je trebalo promicati u okviru WTO-a; poziva Komisiju da iskoristi odredbe o digitalnoj uključenosti u poglavljima o trgovini i održivom razvoju i sporazumima o digitalnoj trgovini kako bi poduprla uvođenje umjetne inteligencije i posljedično povećanje produktivnosti te potaknula uključivu i pouzdanu umjetnu inteligenciju putem namjenskih programa međunarodne suradnje i inicijativa za izgradnju kapaciteta u okviru postojećih vanjskih instrumenata EU-a, uključujući programe osposobljavanja i pristup digitalnoj infrastrukturi i infrastrukturi umjetne inteligencije; poziva Komisiju da izgradnju kapaciteta u okviru strategije Global Gateway usmjeri na etične ekosustave umjetne inteligencije otvorenog koda i lokalne kapacitete, potičući otporne, uzajamno korisne trgovinske i ulagačke odnose;

9. napominje da rješenja umjetne inteligencije otvorenog koda, omogućavanjem transparentne ponovne uporabe i neovisnog testiranja, nude znatne prednosti, uključujući smanjene troškove i poboljšanu privatnost podataka putem lokalne primjene, čime se doprinosi povećanju zdravog tržišnog natjecanja u području umjetne inteligencije i smanjenoj ovisnosti o dobavljačima izvan EU-a, uz istodobno podupiranje lokalno prilagođenih rješenja umjetne inteligencije koja se mogu revidirati i koja su razvijena u suradnji s partnerima na globalnom jugu; naglašava da se uključivanjem takve suradnje u trgovinsku politiku EU-a i digitalna partnerstva mogu diversificirati partnerstva, smanjiti ovisnost o nekoliko vlasničkih ekosustava i ojačati dugoročne geopolitičke veze; poziva Komisiju da potiče rješenja umjetne inteligencije otvorenog koda, koja doprinose smanjenju ovisnosti o dobavljačima izvan EU-a; naglašava da bi suradnja otvorenog koda trebala uključivati projekte koji se odnose na umjetnu inteligenciju za javno dobro, kao što su borba protiv klimatskih promjena, podupiranje prelaska na čistu energiju te poboljšanje zdravstvene skrbi i sigurnosti opskrbe hranom;

Upravljanje digitalnom trgovinom, regulatorna suradnja i multilateralna pravila

10. ističe stratešku ulogu digitalnih partnerstava i vijeća za trgovinu i tehnologiju s partnerima istomišljenicima, koji dijele demokratske vrijednosti, visoke standarde upravljanja i predanost otvorenoj trgovini utemeljenoj na pravilima u projiciranju pristupa EU-a umjetnoj inteligenciji koji je antropocentričan i temelji se na vrijednostima i procjeni rizika; poziva na veću uključenost Parlamenta u vijeća za trgovinu i tehnologiju; poziva Komisiju da provede Međunarodnu digitalnu strategiju s pomoću koordiniranih stajališta u skupinama G7 i G20, Organizaciji za gospodarsku

suradnju i razvoj (OECD) i Ujedinjenim narodima te s pomoću strukturirane suradnje među regulatorima kako bi se potaknula globalna konvergencija u pogledu visokih standarda sigurnosti umjetne inteligencije i zaštite temeljnih prava;

11. naglašava potrebu za obranom i promicanjem, posebno na multilateralnim forumima, antropocentričnog modela umjetne inteligencije EU-a kao međunarodnog standarda i Akta o umjetnoj inteligenciji kao reference koja može pomoći u usklađivanju standarda transparentnosti i sigurnosti uz istodobno održavanje otvorene i predvidljive trgovine; poziva Komisiju da ojača suradnju u području standarda umjetne inteligencije, tehnoloških inovacija i sigurnih lanaca opskrbe s pouzdanim partnerima i zemljama istomišljenicama, među ostalim preko bilateralnih partnerstava i multilateralnih foruma, pri čemu treba dati prednost partnerima koji poštuju demokratske vrijednosti i međunarodni poredak utemeljen na pravilima; napominje da napredni sustavi umjetne inteligencije stvaraju prekogranične izazove i poziva Komisiju da radi na globalnoj minimalnoj razini zaštite od najozbiljnijih rizika kao temelju za interoperabilno i pouzdano upravljanje, posebno putem međunarodnih inicijativa kao što su Globalno partnerstvo za umjetnu inteligenciju, načela OECD-a za umjetnu inteligenciju i etički okvir UNESCO-a za umjetnu inteligenciju;

12. naglašava da je, osim globalne minimalne razine zaštite, potrebna koalicija partnera istomišljenika koji dijele antropocentrični pristup EU-a kako bi se brže napredovalo u provedbi visokih standarda sigurnosti, transparentnosti, odgovornosti i temeljnih prava u pogledu umjetne inteligencije, posebno putem strukturiranog regulatornog dijaloga za rješavanje sporova, razmjenu najboljih praksi i prilagodbu obveza s obzirom na tehnološki razvoj; poziva Komisiju da poveže regulatornu konvergenciju u pogledu visokih standarda sigurnosti i temeljnih prava s konkretnom izgradnjom kapaciteta, uključujući zajednička ulaganja u sigurne i cjenovno pristupačne kapacitete za računarstvo i testiranje, partnerstva za talente i vještine kako bi se smanjila strateška ovisnost i stvorili vjerodostojni modeli provedbe s kojima se partnerske zemlje mogu uskladiti, čime bi se ojačala pouzdana umjetna inteligencija kao temelj za otvorenu i otpornu digitalnu trgovinu;

13. ističe da je zakonit i siguran protok podataka presudan za trgovinu omogućenu umjetnom inteligencijom; podsjeća na potrebu da sporazumi EU-a o digitalnoj trgovini budu u skladu s horizontalnim odredbama Komisije o prekograničnom protoku podataka i zaštiti osobnih podataka i privatnosti u glavi o digitalnoj trgovini trgovinskih sporazuma EU-a, kojima se Uniji omogućuje da u trgovinske sporazume uključi mjere kojima se olakšava prekogranični protok podataka uz istodobno očuvanje temeljnih prava pojedinaca na zaštitu podataka i privatnost, naglašavajući da bi trebali uključivati posebne odredbe o regulatornoj suradnji u

području umjetne inteligencije, čime bi se olakšalo uzajamno razumijevanje regulatornih pristupa, te poziva Komisiju da takve odredbe uključi u sva buduća poglavlja i sporazume o digitalnoj trgovini; ponovno potvrđuje da su zaštitne mjere koje ispunjavaju standarde iz Opće uredbe o zaštiti podataka ili jednakovrijedne standarde minimalan zahtjev za prijenos osobnih podataka u EU-u; poziva na to da se sporazumima o digitalnoj trgovini zaštiti regulatorna autonomija i očuva tehnički pristup koji je regulatornim tijelima potreban za provedbu Akta o umjetnoj inteligenciji i osigura transparentnost, mogućnost revizije, pravednost, sigurnost i odgovornost sustava umjetne inteligencije, uz istodobno jamčenje toga da civilno društvo i neovisni istraživači imaju pristup izvornom kodu i algoritmima sustava;

14. podsjeća na predanost EU-a multilateralnom trgovinskom sustavu utemeljenom na pravilima; naglašava da bi WTO trebao smisleno doprinijeti razvoju čvrstog, sigurnog, uključivog i pouzdanog okvira za upravljanje umjetnom inteligencijom za trgovinu, među ostalim osnivanjem posebne radne skupine WTO-a za umjetnu inteligenciju kako bi se olakšali dijalog, razmjena znanja i suradnja među članicama u pogledu propisa i politika u području umjetne inteligencije; naglašava da su uravnotežena pravila o elektroničkoj trgovini ključna za pokretanje trgovine koja se temelji na umjetnoj inteligenciji; poziva Komisiju da osigura da se svakim tekstom WTO-a o elektroničkoj trgovini osigura politički prostor za demokratsko upravljanje umjetnom inteligencijom, uključujući provedive zaštitne mjere za radnike i potrošače; poziva Komisiju da potiče rasprave o umjetnoj inteligenciji i trgovini u okviru WTO-a i da promiče globalnu suradnju kojom se omogućuju pouzdan protok podataka i digitalna trgovina, kao i pristup uslugama i alatima koji se temelje na umjetnoj inteligenciji, posebno u zemljama u razvoju;

15. upozorava da bi različiti režimi za usklađenost u području umjetne inteligencije mogli dovesti do fragmentacije tržišta i povećanja troškova trgovine; ističe ulogu međunarodne suradnje u sprečavanju regulatorne rascjepkanosti; poziva Komisiju da se koristi međunarodnim standardima i tehničkim preprekama trgovini i pravilima WTO-a o transparentnosti kao alatima za sprečavanje toga da regulatorna odstupanja postanu neopravdana trgovinska prepreka, uz istodobno očuvanje i iskorištavanje okvira EU-a za upravljanje umjetnom inteligencijom kako bi se olakšala pouzdana digitalna trgovina i potaknuli jednaki uvjeti na globalnoj razini za pouzdanu umjetnu inteligenciju;

Gospodarska sigurnost i strateške ovisnosti u vrijednosnom lancu umjetne inteligencije

16. naglašava da su siguran pristup naprednim poluvodičima i priuštiva računalna snaga ključni za tehnološku suverenost i konkurentnost EU-a; konstatira da postoji rizik da Akt o čipovima i agenda za

tvornice umjetne inteligencije neće ispuniti ciljeve zbog fragmentirane provedbe i ograničenog raspona; poziva Komisiju da ubrza njihovu provedbu, da vodi diplomatsku politiku u području sirovina i iskoristi trgovinske sporazume, okvirne sporazume i sporazume o partnerstvu s pouzdanim partnerima kako bi se diversificirali lanci opskrbe i smanjile strateške ovisnosti; u tom kontekstu prepoznaje ključnu ulogu naprednih ekosustava za proizvodnju čipova u partnerskim gospodarstvima zemalja istomišljenica u podupiranju globalnih računalnih kapaciteta umjetne inteligencije te potiče produbljivanje suradnje s takvim partnerima u području otpornosti lanca opskrbe poluvodičima; nadalje, ističe hitnost jačanja europske proizvodnje naprednih poluvodiča, posebno podupiranjem europskih inicijativa kao što je predložena revizija Akta o čipovima (Akt o čipovima 2.0); poziva Komisiju da izradi jasniju strategiju o tome kako bi se EU mogao razviti kao ključni akter u ekosustavu umjetne inteligencije i da u trgovinske sporazume uključi snažne odredbe kako bi se osigurao pravedan pristup kritičnim tehnologijama i sirovinama;

17. smatra da su strateška partnerstva za otpornost lanca opskrbe kritičnim mineralima potencijalno značajni instrumenti za daljnju koordinaciju sa saveznicima u pogledu pristupa ulaznim materijalima ključnima za umjetnu inteligenciju, uključujući elemente rijetkih zemalja i materijale za napredne poluvodiče; ustraje u tome da angažman EU-a mora biti uvjetovan usklađenošću s referentnim vrijednostima iz Akta o kritičnim sirovinama i ciljevima otvorene strateške autonomije EU-a, čime se smanjuje ranjivost umjesto da se mijenja vrsta ovisnosti; poziva Komisiju da osigura da svi plurilateralni trgovinski instrumenti koji proizlaze iz takvih partnerstava, uključujući donje granice cijena ili mehanizme kupnje, budu u skladu s obvezama u okviru WTO-a i da služe interesima EU-a; poziva na intenziviran dijalog i suradnju među pouzdanim partnerima kako bi se zaštitili međunarodni trgovinski tokovi te ojačali integritet i otpornost industrijskih ekosustava povezanih s umjetnom inteligencijom;

18. upozorava da koncentracija infrastrukture u oblaku u zemljama koje nisu članice EU-a izlaže EU vanjskim jurisdikcijskim ranjivostima; poziva Komisiju da putem predloženog Akta o razvoju računalstva u oblaku i umjetne inteligencije te Akta o ubrzavanju industrijske proizvodnje (COM(2026)0100) uspostavi stupnjevane okvire suvereniteta u kojima bi se prednost davala pružateljima ključnih usluga sa sjedištem u EU-u putem javne nabave, uz istodobno osiguravanje otvorene strateške autonomije zadržavanjem nediskriminirajućeg pristupa za pružatelje istomišljenike koji ispunjavaju zahtjeve EU-a u pogledu certifikacije i interoperabilnosti;

19. poziva Komisiju da se pobrine za to da se njezinom doktrinom gospodarske sigurnosti koordiniraju provjere izravnih stranih ulaganja, pri čemu posebnu pozornost treba posvetiti strateškim

digitalnim sektorima kao što su platforme umjetne inteligencije, usluge u oblaku i podatkovni centri, kontrola izvoza, instrument za borbu protiv prisile i trgovinska zaštita kao koherentan sustav kojim se sprečava da se ovisnosti o umjetnoj inteligenciji koriste kao oružje; upozorava da ograničenja izvoza kritičnih sirovina i sve veća geopolitička nestabilnost iziskuju pojačanu koordinaciju i provedbu kako bi se zaštitio europski ekosustav umjetne inteligencije; poziva Komisiju da predloži ciljanu reviziju Uredbe o dvojnoj namjeni kako bi se sveobuhvatnije pristupilo rješavanju pitanja napredne umjetne inteligencije s obzirom na njezinu potencijalnu upotrebu u trećim zemljama za sigurnosne, nadzorne ili obrambene primjene;

20. izražava zabrinutost zbog opetovanih kineskih ograničenja izvoza elemenata rijetkih zemalja, koja znatno narušavaju lance opskrbe ključne za trgovačka društva u sektoru poluvodiča i širi vrijednosni lanac umjetne inteligencije; smatra da je djelovanje Kine neopravdano i poziva Komisiju da pomno prati situaciju i na prikladan način odgovori kako bi se osiguralo da ne bude posljedica za globalno gospodarstvo i otpornost međunarodne trgovine;

21. ističe potrebu za tim da EU ubrza provedbu Akta o kritičnim sirovinama i diversificira lance opskrbe kako bi se ojačala gospodarska otpornost; ističe hitnu potrebu za osiguravanjem ulaganja u strateške projekte odobrene u okviru Akta o kritičnim sirovinama i u druge projekte za poticanje vađenja, rafiniranja, prerade i recikliranja koji doprinose smanjenju rizika iz Kine;

°

° °

22. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji te vladama i parlamentima država članica.